

Sygnatura akt I C 215/14

POSTANOWIENIE

Z., dnia 06-11-2014 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Zbigniew Woźniak

P.. sekr. sąd. K. G.

po rozpoznaniu w dniu 6.11.2014r. w Zielonej Górze

na rozprawie sprawy z powództwa F. (...) Sp.z.o. w W.

przeciwko Województwo (...)

- o ustalenie

POSTANAWIA:

1/ odrzucić pozew

2/ zasądzić od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 215/14

UZASADNIENIE

Strona powodowa, po ostatecznym sprecyzowaniu żądania pozwu (K-108), wniosła przeciwko Województwu (...) o ustalenie nieistnienia zobowiązania z tytułu zwrotu kwot niekwalifikowanych, określonych w decyzji strony pozwanej nr (...) /433.10.3.2011 w wysokości 81.969,36 zł.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o odrzucenie pozwu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej.

Strona powodowa domagała się ustalenia nieistnienia zobowiązania do zwrotu środków pozyskanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na podstawie umowy z dnia 13 października 2011 r. o dofinansowanie UDA. (...) .07.02.02-08-018/10-00. Program Operacyjny Kapitał Ludzki został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 28 września 2007 r. nr K(2007) (...), zmieniona decyzją z dnia 21 sierpnia 2009 r. nr K (2009) (...) (umowa K-24-32).

Sąd zważył, co następuje:

Pozew podlega odrzuceniu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej.

W niniejszej sprawie istotny jest fakt, iż strona powodowa domaga się ustalenia nieistnienia zobowiązania do zwrotu dofinansowania wypłaconego w ramach Projektu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizowanego po 2006 r. – pierwotnie Projekt został zatwierdzony decyzją Komisji z 2007 r., umowa o dofinansowanie została zawarta w dniu 13 października 2011 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok z dnia 11 maja 2012 r., II CSK 545/11, lex nr 1229959; wyrok z dnia 6 maja 2011 r, II CSK 520/10, lex nr 1027174) wyrażono pogląd, zgodnie z którym dopuszczalna jest droga

sądowa dla dochodzenia roszczeń o zwrot dotacji ze środków strukturalnych Unii Europejskiej. Powyższe orzeczenia zachowują swa aktualności wyłącznie co do dotacji, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206 z późn. zm.), regulującej m.in. zasady dofinansowania z publicznych środków wspólnotowych projektów zgłaszanych w ramach regionalnych programów operacyjnych w latach 2004-2006.

Sytuacja prawna uległa jednak zmianie od dnia 29 grudnia 2006 r. (data wejścia w życie ustawy z 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 249, poz. 1832), albowiem wprowadzając ww. ustawę ustawodawca zdecydował o przekazaniu na drogę administracyjną orzekania o zwrocie dotacji wydatkowanej niezgodnie z umową, co oznacza, że instytucja zarządzająca lub instytucja pośrednicząca ma nie tylko kompetencje do wydania najpierw decyzji o przyznaniu dotacji a następnie władna jest nadto ocenić sposób wykonywania umowy i decydować o ewentualnym nakazaniu zwrotu wypłaconych środków. Na tle stosunku prawnego dotyczącego środków finansowych mających charakter publiczny pozycja tego organu jest władcza i przez to uprzywilejowana.

Tezy istnieniu drogi sądowej wyłącznie co do dotacji ze środków strukturalnych Unii Europejskiej w ramach programów realizowanych w latach 2004-2006 potwierdza treść uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2012 r. (II CSK 545/11). Stan prawny istniejący bezpośrednio po wejściu w życie ustawy z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych nie przewidywał drogi administracyjnej w sprawach związanych z oceną prawidłowości wykorzystania dofinansowania ze środków funduszy strukturalnych i dochodzenia zwrotu świadczeń wykorzystanych nieprawidłowo. Wyłączenie z drogi procesu cywilnego rozstrzygania o zwrocie dofinansowań uzyskanych lub wykorzystanych nieprawidłowo na rzecz postępowania administracyjnego i pod kontrolą sądów administracyjnych, nastąpiło dopiero w wyniku nowelizacji ustawy o finansach publicznych, dokonanej ustawą z 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 249, poz. 1832). Artykuł 211 ust. 4 u.f.p. w nowym brzmieniu stanowił, że wystąpienie okoliczności uzasadniających obowiązek zwrotu dofinansowania stwierdza w drodze decyzji instytucja zarządzająca, która określa kwotę przypadającą do zwrotu oraz termin początkowy naliczania odsetek; w art. 211 ust. 5 u.f.p. ustawodawca odesłał w kwestiach nieuregulowanych do odpowiednio stosowanych przepisów działu III Ordynacji podatkowej, a w art. 211 ust. 7 u.f.p. określił tryb egzekucji, która toczyć się miała według przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Jednak znowelizowane zasady windykacji nienależycie wykorzystanych świadczeń nie znajdowały zastosowania do programów i projektów realizowanych w ramach Narodowego Planu Rozwoju, ponieważ art. 20 ustawy nowelizującej nakazał do nich, jak też do środków przedakcesyjnych i środków przejściowych, stosować przepisy ustawy o finansach publicznych w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Ustawa o Narodowym Planie Rozwoju odnosi się środków pozyskiwanych i realizowanych w latach 2004 – 2006. Od chwili wejścia w życie nowelizacji ustawy z 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych (...), a stosowanie przepisów ustawy o finansach publicznych w brzmieniu obowiązującym do dnia 28 grudnia 2006 r. stosuje się wyłącznie do środków pozyskanych i realizowanych w latach 2004 – 2006 (art. 20 ustawy nowelizującej oraz tezy uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2012 r. II CSK 545/11). Od chwili wejścia w życie ww. zmiany do środków pozyskanych i realizowanych od 2007 r. stosuje się przepisy znowelizowane, tj. art. 5 ust. 1 pkt 2, który określa charakter prawny tych środków jako środki publiczne oraz art. 211 ust. 4, 5 u.f.p., w których ustawodawca odesłał w kwestiach nieuregulowanych do odpowiednio stosowanych przepisów działu III Ordynacji podatkowej, a w art. 211 ust. 7 u.f.p. określił tryb egzekucji, która toczyć się miała według przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Jeśli uzasadnieniem dla istnienia drogi sądowej co do środków pozyskanych i realizowanych w latach 2004-2006 było wyłączenie stosowania zmienionych przepisów do tych środków mocą art. 20 ustawy nowelizującej (istnieje domniemanie drogi sądowej, a przepisy obowiązujące do dnia 28 grudnia 2006 r. drogi administracyjnej nie przewidywały), to po tej dacie w zakresie dotacji pozyskanych i realizowanych od 2007 r. wyłączona została droga sądowa.

Przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych obowiązywały do dnia 31 grudnia 2009 r. Od dnia 1 stycznia 2010 r. weszła w życie ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 z 2009 r.).

W art. 5 ust. 3 pkt 1, 2, 4, 5a-5c ww. ustawy, ustawodawca zaliczył do środków publicznych, środki pochodzące z Unii Europejskiej, w tym pochodzące z funduszy strukturalnych, opisując je pojęciem środków europejskich (art. 2 pkt 5 ww. ustawy).

Zgodnie z art. 60 pkt 5 ustawy o finansach publicznych z 2009 r., środkami publicznymi stanowiącymi niepodatkowe należności budżetowe o charakterze publiczno-prawnym są należności z tytułu zwrotu środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz inne należności związane z realizacją projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także odsetki od tych środków i od tych należności. Z mocy art. 66 i 67 ww. ustawy, do egzekucji należności, o których mowa w art. 60, mają zastosowanie przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Do spraw dotyczących należności, o których mowa w art. 60, nieuregulowanych niniejszą ustawą stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267) i odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749, z późn. zm.).

W art. 207 ww. ustawy, ustawodawca wskazał, iż w przypadku gdy środki przeznaczone na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich są wykorzystywane niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur podlegają zwrotowi, a obowiązku zwrotu orzeka organ, o którym mowa w art. 207 ust. 9 ww. ustawy, w formie decyzji administracyjnej.

Z treści ww. przepisów jednoznacznie wynika, iż po wejściu w życie ustawy z 2009 r. o finansach publicznych, ustawodawca, podobnie jak w przypadku nowelizacji poprzednio obowiązującej ustawy ustawą z 8 grudnia 2006 r., zdecydował o przekazaniu na drogę administracyjną orzekania o zwrocie dotacji wydatkowanej niezgodnie z umową, co oznacza, że instytucja zarządzająca lub instytucja pośrednicząca ma nie tylko kompetencje do wydania najpierw decyzji o przyznaniu dofinansowania, władna jest nadto ocenić sposób wykonywania umowy i zdecydować o ewentualnym nakazaniu zwrotu wypłaconych środków. Na tle stosunku prawnego dotyczącego środków finansowych mających charakter publiczny pozycja tego organu jest władcza i przez to uprzywilejowana. W tym kontekście wyłączona zostaje droga sądowa co do sporów powstałych na tle dotacji ze środków europejskich.

Dodatkowo należy zauważyć, iż ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1241 z 2009 r.) nie zawiera przepisów przejściowego na wzór art. 20 ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r., który by nakazywał do programów i projektów realizowanych ze środków europejskich po 2007 r. stosować inne przepisy. W art. 112 ust. 1 i 2 ww. ustawy ustawodawca wskazał, iż do programów i projektów realizowanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków przedakcesyjnych oraz środków Programu Środki Przejściowe w zakresie dokumentów tworzących system realizacji tych programów stosuje się przepisy dotychczasowe. Do programów i projektów realizowanych w ramach Narodowego Planu Rozwoju, o którym mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju, stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 85, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 249, poz. 1832), a w zakresie prefinansowania programów i projektów współfinansowanych środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej - także akty wykonawcze wydane na ich podstawie, z zastrzeżeniem art. 120 niniejszej ustawy, do czasu zakończenia realizacji tych programów i projektów.

Ww. przepis odnosi się wyłącznie do środków pozyskanych i realizowanych do 2006 r., a potrzeba wprowadzenia ww. przepisy wynikała z tego aby do tych środków nadal stosować przepisy obowiązujące do dnia 28 grudnia 2006 r. Po tej dacie, tj. do środków pozyskanych i realizowanych od 2007 r. stosuje się przepisy obowiązujące od 29 grudnia 2006 r., oraz przepisy ustawy o finansach publicznych z 2009 r.

W przedmiotowej sprawie dofinansowanie projektu nastąpiło ze środków europejskich pozyskanych i realizowanych po 2007 r. Program Operacyjny Kapitał Ludzki został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 28 września 2007 r. B. nie są to środki realizowane na podstawie ustawy o Narodowym Planie Rozwoju, która dotyczyła środków pozyskanych w latach 2004 – 2006. Nie są to również środki przedakcesyjne oraz środki z Programu Środków Przejściowych. Do środków pozyskanych przez stronę powodową oraz ich zwrotu stosuje się przepisy obowiązujące po 29 grudnia 2006 r. Te zaś przepisy wyłączyły drogę sądową do dochodzenia (ustalenia) istnienia zobowiązania do zwrotu tych środków. Obecnie to organ administracyjny (instytucja pośrednicząca) orzeka w formie decyzji o obowiązku zwrotu samodzielnie ustalając wysokość zobowiązania do zwrotu. Nie jest zatem dopuszczalne ustalenie nieistnienia zobowiązania do zwrotu przez sąd powszechny, to organ (instytucja pośrednicząca) orzeka w formie decyzji o zwrocie samodzielnie ustalając okoliczności stanowiące podstawę do zwrotu – tak też tezy uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2012 r. (II CSK 545/11), gdzie Sąd Najwyższy wprost wskazała, iż co do środków pozyskanych i realizowanych po 2006 r. droga sądowa została wyłączona.

Ustalenie nieistnienia zobowiązania do zwrotu środków pozyskanych przez stronę powodową możliwe jest wyłącznie na drodze administracyjnej.

W związku z niedopuszczalnością drogi sądowej, Sąd, na podstawie art. 199§1 pkt 1 k.p.c., w pkt I postanowienia pozew odrzucił.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd oparł na treści art. 98§1 i 3 k.p.c. Stroną przegrywającą jest strona powodowa, która winna zwrócić stronie pozwanej poniesionej przez nią koszty procesu. Na koszty procesu składa się zwrot wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 3.600 zł (§6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...)) – przy wartości przedmiotu sporu oznaczonej na kwotę 81.970 zł). W związku z powyższym Sąd w pkt II postanowienia zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Mając na uwadze powyższe należało orzec jak w postanowieniu.